

AZƏRBAYCAN DİLİNİN TƏDRİSİ METODİKASI

УОТ 37.01.

Maya Rəhim qızı Qasımova
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, baş müəllim
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

İBTİDAI MƏKTƏBDƏ FONETİKANIN TƏDRİSİ PROSESİNDƏ NİTQ İNKİŞAFI ÜZRƏ APARILAN İŞLƏR

Мая Рагим гызы Касумова
доктор философии по педагогике, старший преподаватель
Азербайджанский Государственный Педагогический Университет

РАБОТЫ ПО РАЗВИТИЮ РЕЧИ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ФОНЕТИКИ

Maya Rahim Gasimova
doctor of philosophy in pedagogy, assistant professor
Azerbaijan State Pedagogical University

WORKS ON THE DEVELOPMENT OF SPEECH IN THE TEACHING PROCESS OF PHONETICS AT PRIMARY SCHOOL

Xülasə: Məqalədə fonetik biliklərin öyrədilməsi prosesində ibtidai sinif şagirdlərinin nitqinin inkişaf etdirilməsi yollarından danışılmışdır. Şagirdlərin orfoepik normalara yiyələnməsində fonetik bilik və bacarıqların (səslərin düzgün tələffüzü, vurğunun düzgün qoyulması, ahəng qanununun gözlənilməsi və s.) əhəmiyyətli rolunu vurğulanmışdır. Bu məqsədlə bir sıra çalışma növləri və didaktik oyunlardan istifadənin faydalı olduğu qeyd edilmişdir.

Açar sözlər: fonetik biliklər, nitq inkişafı, səs və hərflər, heca, vurğu, ahəng qanunu, orfoepiya, orfoqrafiya, ədəbi tələffüz.

Резюме: В статье рассматриваются пути развития речи учеников начальных классов в процессе обучения фонетическим знаниям. Подчеркнута особая роль этих знаний и умений (правильное произношение звуков, правильное использование ударения, соблюдение закона гармонии и т.д.) при усвоении учениками орфоэпических норм. Отмечена польза использования разных видов упражнений и дидактических игр для достижения этой цели.

Ключевые слова: фонетические знания, развитие речи, звуки и буквы, слог, ударение, закон гармонии, орфоэпия, орфография, литературное произношение.

Summary: It was spoken in the article the ways of developing the speech of primary school pupils in the process of teaching phonetic knowledges. It was noted the important role of phonetic knowledge and skills (correct pronunciation of sounds, correct putting stress, the law of vowel harmony and so on.) in possessing orthoepic norms of pupils. For this purpose it was noted the advantages of using several types of exercises and didactic games.

Key words: phonetic knowledge, speech development, sound and letters, syllable, stress, the law of vowel harmony, orthoepy, orthography, literary pronunciation.

Müasir dövrdə ana dili təliminin başlıca kommunikativ mədəniyyət formalaşdırmaqdan məqsədi qrammatik qaydaların öyrədilməsindən ibarətdir. Buna görə də ibtidai sinif müəllimi daha çox, şagirdlərdə zəruri nitq bacarıqları və Azərbaycan dilinin bütün bölmələrinin tədrisi

zamanı şagirdlərin nitq inkişafı üzrə sistemativ və planlı şəkildə iş aparmalı, təlim prosesində onların maraqlarını nəzərə almaqla təlim materiallarının məzmununda, forma və metodlarda rəngarəngliyi təmin etməlidir. Dilin bütün bölmələri kimi, fonetikanın da öyrənilməsi vahid məqsədə - Azərbaycan dilinin mənimsənilməsinə şərait yaratmalıdır.

İbtidai siniflərdə başlayaraq şagirdlərə müəyyən həcmdə fonetik biliklər verilir. Hələ əlifbaya hazırlıq dövründən uşaqlar praktik şəkildə "sas", "hərfl", "səit", "samit", "heca" və s. kimi fonetik terminlərlə tanış olurlar. Bunsuz onlar əlifba təlimi dövründə böyük əhəmiyyətə malik olan – sözlərin səs-hərfl tərkibinin təhlilini yerinə yetirə bilməz, gələcəkdə düzgün yazı və tələffüz vərdişlərinə yiyələnə bilməzlər. Çünki dilimiz orfoepik və orfoqrafik normalarının əsasında fonetikanın əsas məsələsi olan səs-hərfl münasibətləri dayanır: orfoepiya təlimi zamanı "bela deyilir, lakin belə yazılır", orfoqrafiyada isə bunun əksi olan formuldan istifadə olunur və hər iki prinsipin kökündə düzgün səs tələffüzü və səs təhlili ilə bağlı bacarıqlar durur.

İbtidai siniflərdə fonetik məlumatların verilməsinə "Səslər və hərflər" bəhsindən başlanılır. II sinifdə şagirdlər səs və hərfləri fərqləndirməyi, sait və samitlərə təsnif etməyi, III sinifdə qalın və incə, dodaqlanan və dodaqlanmayan saitlərin, kar və cingiltili samitlərin mövcudluğunu öyrənirlər.

Dənışıq səsləri kortəbii şəkildə deyil, müəyyən ardicillik və sistemlə, spesifik vasitə və metodlarla öyrədilir. Dil ünsiyətin ən mühüm vasitəsi olmaq funksiyasını dənışıq səsləri vasitəsilə yerinə yetirir. Dil tələffüzü olunan, oxunan və eşidilən nitq kimi müxtəlif formalarda təzahür etsə də, yəni, əsasən, səslərlə reallaşır (1, s. 15-26). Ayrılıqda dənışıq səsləri müstəqil mənəyə malik olmasa da, onların birləşərək əmələ gətirdiyi səs kompleksləri müəyyən mənə ifadə edir. Əks təqdirdə, sözlərin və qrammatik kateqoriyaların müxtəlif mənaları yaranma bilməzdi. Əslində fonetikanı dilçiliyin bir müstəqil şöbəsi kimi əsaslandırmaq da onun insanın ifadə etdiyi ictimai xarakterli, söz əmələ gətirən, qrammatik forma yaradan səslərdən bəhs etməsidir.

Məlumdur ki, Azərbaycan dili üzrə fənn kurikulumunda məzmun şagirdlərdə formalaşdırılması vacib bilinən standartlar - bacarıqlar şək-

lində verilmişdir. Yəni ibtidai sinif müəllimi hər bəhsin tədrisi sonunda şagirdlərdə hansı dil bacarıqlarını görməli olacağını əvvəlcədən bilir, işini ona görə planlaşdırır, atacağı addımların ardicilliyini müəyyənəşdirir, hazırladığı tapşırıqları, vərəqəyi sualları – bir sözlə, istifadə edəcəyi metod və vasitələri bu istiqamətdə seçir.

Fənn kurikulumunda ibtidai təhsil pilləsi (I-IV siniflər) üzrə ümumi təlim nəticələrində göstərilir ki, ibtidai təhsilin sonunda şagird: "sərbəst, düzgün, sürətlə, şüurlu, ifadəli oxuyur və savadlı yazır...lüğətdən, məlumat kitablarından, kataloqlardan istifadə edir". Qeyd olunanlar ibtidai sinif şagirdlərinin nitqinin inkişafı üçün fonetik bacarıqların formalaşdırılması zəruriliyini bir daha sübut edir. Belə ki, səs və hərfləri tanımadan sərbəst, düzgün, sürətlə, şüurlu oxumaq, savadlı yazmaq; əlifba sırasını bilmədən lüğətlərdən, məlumat kitablarından, kataloqlardan asanlıqla istifadə etmək və s. mümkün deyil. Azərbaycan dili üzrə fənn kurikulumunda sınıfdən-sinəf keçdikcə bacarıqların formalaşdırılmasında varislik və perspektivlik gözənilmişdir. II-III siniflərdə təkrarlanan alt standartlar (məsələn: 4.1.3. Rast gəldiyi yeni sözlərin yazılış və tələffüz qaydalarını müəyyənəşdirmək üçün lüğətdən istifadə edir) üzrə inkişaf isə sınıfdən-sinəf keçdikcə şagirdlərə təqdim olunan orfoqramların daha da mürəkkəbləşdirilməsi (yəni daha mürəkkəb səs-hərflər tərkibinə malik olan sözlərin təqdim edilməsi) yolu ilə həyata keçirilir.

İbtidai təhsilin sonunda şagird yaş həddinə uyğun fonetik biliklərə yiyələndiyini, fonetik qaydaları mənimsədiyini şifahi nitqində, oxu və yazısında nümayiş etdirməlidir. Şagirdlərin əldə etdikləri fonetik biliklərin onların şifahi və yazılı nitqə yiyələnməsində rolunu təhlil edərək aşağıdakı nəticələrə gəliklik:

a) məhz fonetik biliklərə istinad edərək savad təlimi dövründə I sinif şagirdləri oxu və yazıya yiyələnirlər;

b) fonetik biliklər sözlərin düzgün tələffüzünü əsasını təşkil edir: sözdə səslərin düzgün tələffüzü, vurğunun düzgün qoyulması, ahəng qanununun, orfoepik normaların gözənilməsi və s.;

c) fonetik biliklər morfoloji və leksik biliklərə birlikdə şagirdlərdə bir sıra orfoqrafik vərdişlərin yaranması üçün baza rolunu oynayır

(məsələn: söz köklərində qoşa kar və qoşa cingiltili samitlərin düzgün yazılması);

d) fonetik biliklər cümləyə şüurlu şəkildə intonasiya vermək, cümlənin strukturunda məntiqi vurğunu, fasiləni gözəlmək baxımından vacibdir;

e) sözün səs tərkibini bilmək onun mənasını dərk etmək və nitq praktikasında məqamına görə yerli-yerində istifadə etmək baxımından zəruridir. Çünki, sözün səs tərkibinin təhrifi və ya vurğunun düzgün qoyulmaması sözün təmmilə başqa mənə ifadə etməsinə səbəb ola bilər (*şahid - şahid, mətin - mətin, əsir - asr, asil - əsl, yazdır - yaz dir və s.*).

Mənasına görə *şəhər-səhər, daxil-taxil, atlas-atlas, tərs-tərs, qəlb-qəlp* və s. kimi paronimlərin fərqləndirilməsi şagirdlər tərəfindən kar və cingiltili samit cümlülükələrinin tanınması ilə sıx bağlıdır.

a) məlumdur ki, nitq mədəniyyəti dənışıq və yazı zamanı digər normalarla (Üslub normaları, leksik və qrammatik normalar, nitqin etik normaları və s.) yanaşı, orfoepik və orfoqrafik qaydalar gözəlməlidir. Yəni nitq mədəniyyətinə yiyələnmək üçün dilin leksik və qrammatik qayda-qanunları ilə birgə, fonetik (orfoepik və orfoqrafik) qayda-qanunlarını bilmək və nitq prosesində onlara əməl etmək zəruridir. Deməli, düzgün tələffüz uğrunda mübarizə ümumi nitq mədəniyyəti uğrunda mübarizədir. Bu baxımdan "Səslər və hərflər" mövzusu şagirdlərin şifahi və yazılı nitq mədəniyyətinin təkmilləşməsinə (səslərin dəqiq artukuylasiyası və yazıda müvafiq hərflə işarələnməsi, sözlərin səs və hərfl (heca) ötürülməsi, əlavə etmədən, əvəzlənmədən düzgün tələffüzü və yazılışı, diksiyanın inkişafı və s.) istiqamətlənməlidir.

Fonetikanın tədrisi prosesində sait və samitlərlə bağlı müəyyən biliklər əldə etdikdən sonra ibtidai sinif müəllimi şagirdlərin nitqini inkişaf etdirmək məqsədilə aşağıdakı çəlişmə növlərindən istifadə edə bilər:

a) Söz əvvəlində samiti dəyişməklə yeni sözlərin tərtibi. Məsələn: *tərs-dərs, don-ton, dələ-tələ, dava-tava, kənd-qənd, qələm-kələm, zaman-saman, şəhər-zəhər, saxta-saxta* və s.;

b) Söz sonunda samiti dəyişməklə yeni sözlərin tərtibi. Məsələn: *az-as, od-ot, yad-yat, at-aq, ac-aş-aç, qəlb-qəlp, atlas-atlas, boz-boş, bağ-bax, tərs-tərs, qəb-qəp* və s.

c) Söz ortasında samiti dəyişməklə yeni sözlərin tərtibi: *dələ-dərə-dəvə-daya-dəna, bələ-bəbə, para-paya, oyaq-oyaq, qarış-qayış, qarmaq-qaymaq, atlı-adlı* və s. Samitlərin üzrə aparılan iş zamanı kar-cingiltili cümlülüyünün əvəzlənməsi ilə bağlı tapşırıqlar daha səmərəli olub əsasın aydın tələffüz olunmasını vacibliyini öna çəkir, oxşar səslərin fərqləndirilməsi bacarığını inkişaf etdirir.

ç) Söz ortasında saitlərin əvəzlənməsi ilə müəyyən olunan tapşırıqlar. Saitlərin miqdarı az olduğundan və onlar söz daxılında bir-birini müvafiq şəkildə əvəz edə bildiyindən belə iş priyomu uşaqları calb edir və fəallaşdırır. Məsələn: *gəl-göl-gül-gil, şar-şor-şər-şir, bağ-boğ-biğ-buğ, döz-duz-düz-diz, kül-kəl-kəl-kol, şahid-şahid, söz-süz-süz-siz-sez* və s.

d) Verilmiş sözlərə səs əlavə edərək yeni sözlər düzəlməklə bağlı tapşırıqlar da səssdən istifadəyə məsuliyyətli münasibət tərbiiyə edir. Məsələn:

ar	al	un	ək	az	ox
ara	bal	yun	çək	yaz	tox
dara	bala	oyun	ıçək	ayaz	toxu
daraq	baləq	boyun	çičək	dayaz	toxum

e) Verilmiş sözdəki hər bir hərflə başlayən yeni sözlər tapmaq. Məsələn:

gimnastika - gilas, ıburnu, moruq, novud, albati, sarıkok, tilov, iyda, klub, anbar və s.

İbtidai məktəbdə səsə bağlı təşkil olunan bu cür semantik tapşırıqlar səsini fonematik mahiyyətini dəridən dərk etməyə, sözdə yaranan mənə dəyişikliyinin izahı isə uşaqların lüğət ehtiyatını zənginləşdirməyə kömək edə bilər.

Nitq inkişafı üzrə aparılan işlərin istiqamətlərindən biri də orfoepik normaları gözəlməklə bağlıdır. İbtidai məktəbdə saitlər, samitlər və qrammatik formalarla bağlı aşağıdakı orfoepik qaydalar öyrədilməlidir:

- Saitlərin tələffüzünə dair qaydalar:

a) bəzi sözlərdə saitlərin uzun tələffüzü. Müəllim şagirdlərə başa salmalıdır ki, bəzi sözlərdə saitlərin uzun deyil, adi kəmiyyətdə tələffüz olunması sözdə mənə təhriflərinə səbəb ola bilər. Məsələn: *sə:rin* (mülayim hava) - *sə:rin* (paltarın sormək), *də:rin* (dayaz süzünün antonimi) - *dərin* (dərmək felinin əmr şəkli) və s.;

b) *atır, qədir, isim, cisim, burun, ömür, ağıl, oğul, fasil, şəkil, zəhin* və s. kimi sözlərə

saitlə başlanan şəkilçi artırılarkən ikinci hecedə qısa tələffüz olunan *i, i, u, ü* saillərinin tələffüzü və yazıda düşməsi.

- Qoşasaitli sözlərin tələffüzünə dair qaydalar:

a) müxtəlifcinsli qoşasaitli sözlərin əksəriyyətinin tələffüzü zamanı saillərin arasına *y* samitinin artırılması (*dairə - /da-yirə/, məişət - /məyi-şət/*);

b) eynicinsli qoşasaitli sözlərin tələffüzündə saillərdən birinin üzünə qoşaraq tələffüz olunması (*camaat - /cama:t/, mətbəə - /mətbə:/ və s.*).

- Samitlərin tələffüzünə dair qaydalar:

a) ikihecali sözlərin sonunda *q, b, d, c, g, z* samitlərinin qarşılaşaraq tələffüz olunması (III sinifdə "Sözün sonunda bəzi samitlərin tələffüzü" başlığı altında verilir);

- Qoşasaitli sözlərin tələffüzünə dair qaydalar:

a) sözlərdə eynicinsli qoşa samitlərin tələffüzü (*xalt - /xal/, səviyyə - /səviyə/*);

b) iki kar samitin yanaşı gəldiyi hallarda tələffüz (*xəstə - /xəsdə/, məfil - /məfidil/*);

c) cingiltili və kar samitin qoşalaşdıqda tələffüzü (*avtobus/aftobus/, nöqtə/nöktə/*);

ç) üç samitin yanaşı gəldiyi hallar (*sədrlik - /sədririk/, sərbəstlik - /sərbəstlik/*);

d) söz sonunda kar samitlərdən sonra *t* səsinin ayrılıqda və samitlə başlanan şəkilçi olavşından sonra dəyişməsi (*artist-artislik/, dostluq - /dostluq/, neftçi - /neftçi/*);

a) söz ortasında *nb* hərflə birləşməsinin *mb* ilə əvəzlənməsi (*şənbə - /şəmbə/*) və s.;

- Bəzi qrammatik formaların tələffüzünə dair qaydalar:

a) *-la², -laş², -dan², -lar²* şəkişçilərinin orfoepiyasının orfoqrafiyasından fərqlənməsi (*başla - /başda/, cavılaş - /cavannaş/, ondan - /onnan/, narlar - /narrar/*);

b) *y* samiti ilə başlayan şəkilçidən əvvəl söz köklərində açığ saitin müvafiq qapalı saitle əvəzlənməsi (*məşəyə - /məşiyə/, yaşayır - /yaşayır/*);

c) indiki zamanın inkarında *səs* və heca düşümünün baş verməsi (*gəlməyir - /gəlmir/*);

ç) *-miş²* şəkilçisinin naqli keçmişin II şəksində səs düşümü (eliziya) hadisəsinə məruz qalması (*yazmışsan - /yazmışan/*);

e) qəti gələcək zamanda I şəxsin təkində *səs* və heca düşümünə rast gəlinməsi (*oxuyacağam - /oxuyacam/*).

Şagirdlər orfoepik qaydaları elmi-praktik şəkildə şüurlu təlim yolu ilə öyrənməklə ədəbi tələffüzün sosial-ictimai mahiyyətini dərk edir və orfoepik normalara uyğun danışmağa cəhd edirlər.

Heca bəhsinin tədrisi zamanı nitq inkişafı ilə bağlı müəyyən işlərin görülməsi üçün də imkanlar yaranır. Məsələn, II sinifdə şagirdlər heca ilə əlaqədar aşağıdakı çalışmalardan verəməklə, paralel olaraq nitqlərini də inkişaf etdirə bilərlər:

1) Müəllimin söylədiyi hecaya, müxtəlif hecalar qoşmaqla sözlər düzəltmək (*qa-nad, qa-paq, qa-zan, qa-yış, qa-tar, qa-raçı, qa-sıq, qa-bıq, qa-tıq, qa-lıq, qa-yıq, qa-mış* və s.);

2) Lügətdən tərkibində müəyyən sayda (iki, üç, dörd) heca olan on meyvə (tərəvəz, geyim, mebel və s.) adlarını seçib yazmaq;

3) Verilmiş sözlü hecaları ayırmaq və ayrılmış hər bir hecadan ayrıca söz düzəltmək (*səmə-ni: səbət, mələk, Nigar; ba-ra-ma: balıq, radio, maşın*);

4) Sözdə hecaların yerini dəyişməklə yeni söz düzəltmək (*kisə-səki, palto-topal, namə-mana, Aygün-Günay, Aynur-Nuray, parça-parpaq, zirvə-vəzir* və s.);

5) "Mağazadan" (didaktik oyun) yalnız adında *ma* hecası olan şeylər almaq (*maşın, maral, dama, qramafon, mala, xama, makaron* və s.);

6) Verilmiş əşya şəkillərini adındakı hecaların sayına görə qruplaşdırmaq və yalnız üçhecalı (birhecalı, ikihecalı) sözləri cümlədə işlətmək;

7) Hecalarının sayı yazılışına və deyilişinə görə fərqlənən sözlər tapıb cümlədə işlətmək (məsələn: *rəhmli, müalicə, camaat, təəssüf, müəllim* və s.);

8) Şagirdlərə cüt şəkillər paylanır (məsələn: limon və alma), həmin şəkildəki əşya adlarının baş hərflərindən heca qurmaq (*la*) və həmin heca ilə başlayan (və ya bitən) sözlər yazmaq tapşırılır (*lala, lavaş, laborant, lazer, lama, layiha; bala, çala, tala, qala, xala*).

Tələffüz zamanı sözdə vurğunun düzgün qoyulmaması ədəbi tələffüz normalalarının pozulmasına səbəb olur. İbtidai sinif müəllimi şagird-

lərə tələffüz prosesində vurğunu düz qoymağı öyrətmək məqsədilə bir sıra tapşırıqlar tərtib edilə bilər:

Çalışma. Verilmiş sözləri ucadan oxuyub vurğundan həmişə heca üzərinə düşdüyünü müəyyənləşdirin. Həmin sözləri cədvəlin müvafiq xanalarına yerləşdirin (vurğusu I-ci hecaya düşən sözlər, vurğusu 2-ci hecaya düşən sözlər, ...).

Vurğunun fonematik vəzifə daşıma funksiyasından istifadə etməklə ibtidai sinif müəllimi şagirdlərin lüğət ehtiyatını zənginləşdirə, cümlə qurmaq bacarıqlarını məşq edərsə, təfəkkürünü inkişaf edərsə bilər. Məsələn, aşağıdakı çalışmaya diqqət yetirək:

Çalışma. Verilmiş sözlərdə vurğunun yerini dəyişməklə sözün mənasında baş verən dəyişikliyi izah et. Vurğunu sözdə əvvəl birincisi, sonra ikinci hecaya salaraq hər iki variantda cümlədə işlət.

Əkin, vurma, yığın, biçin, səpin, bağlama, yayma, golma, azdır, yazdır, güldür, mindir.

Söz	Ahəng qanununa tabe olan söz	Ahəng qanununa tabe olmayan söz
qayğı	qayğılı	qayğıkeş
xəstə	xəstəlik	xəstəxana

"Əlifba" mövzusunun tədrisi zamanı nitq inkişafı məqsədilə ibtidai sinif müəllimi aşağıdakı növ çalışmadan istifadə edə bilər: Şagirdlərə lüğətdən müəyyən sayda əşya adı seçib, adlarını baş hərfinə görə (ikinci hərfinə görə, son hərfinə görə) əlifba sırası ilə düzmələrini tapşırıla bilər. Bu tipli çalışmalar şagirdlərin nitq və təfəkkürünün inkişafında əhəmiyyətli rol oynayar.

Problemin elmi yeniliyi: Məqələdə fonetik biliklərin öyrədilməsi zamanı ibtidai sinif şagirdləri-

Ahəng qanununun tədrisi zamanı nitq inkişafı məqsədilə ibtidai sinif müəllimi aşağıdakı növ çalışmalardan istifadə edə bilər:

1) Lügətdən müxtəlif qalın (və yaxud müxtəlif incə) saillərin bir-birini izlədiyi sözlərin seçilib yazılması (*Emin, vətənimiz, Fəridə, bacılar, Hüsnüyyə, dayı*);

2) Lügətdən eyni incə və ya eyni qalın saitin bir-birini izlədiyi sözlərin seçilib yazılması (*İlkin, üzümçülük, şirinlik, tərəvəz* və s.), (*Ramazan, qaramal, tumurcuq* və s.);

3) Məndən ahəng qanununa tabe olmayan sözlərin seçilib cümlədə işlədilməsi;

4) Verilmiş sözlərdən eyni incə saitle sözləri seçib I sətunə, eyni qalın saitle sözləri II sətunə, müxtəlif incə saitle sözləri III sətunə, müxtəlif qalın saitle sözləri IV sətunə yazmaq

5) Verilmiş söz köklərinə şəkilçilər əlavə edib nümunəyə uyğun olaraq cədvəli doldurmaq.

Sirr, nağmə, sabab, əzm, tələb, xəstə, təmiz, məsləhət, ev, hökm

nin nitqinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə görülməli işlərin məzmunu araşdırılmış, təbiiqi səmərəli ola biləcək metod və vasitələr təklif edilmişdir.

Problemin nəzəri və praktik əhəmiyyəti: Məqələ sinif müəllimlərinə fonetik məlumatların öyrədilməsi zamanı şagirdlərin nitqinin inkişaf etdirilmək məqsədilə görülməli işlərin məzmununu, forma və metodlarını daha da təkmilləşdirmək baxımından praktik istiqamət verə bilər.

Ədəbiyyat:

1. Dəmirçizadə Ə. Müasir Azərbaycan dili. Bakı: Maarif, 1984.
2. Kərimov Y.Ş. Ana dilinin tədrisi metodikası. Bakı: Nasir, 2003.
3. Львов М.Р. Речь младших школьников и пути ее развития. М.: Просвещение, 1975.

E-mail: maya0866@gmail.com
Rəyçi: ped.u.fels.dok., dos.P.Ş. Paşayeva
Redaksiyaya daxil olub: 04.01.2019